

Sygn. akt VIII **Pa 49/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (spr.)
Sędziowie:	SSO Grażyna Łazowska SSR del. Renata Stańczak
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2016r. w Gliwicach

sprawy z powództwa P. G. (G.)

przeciwko Z. K. (K.)

o zapłatę ryczałtu za noclegi

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Z.

z dnia 26 stycznia 2016 r. **sygn. akt** IV P 514/14

1) oddala apelację;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

(-) SSO Grażyna Łazowska (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (spr.) (-) SSR (del.) Renata Stańczak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt VIII Pa 49/16

UZASADNIENIE

Powód P. G. wniósł o zasądzenie od Z. K. kwoty 23.076,90 zł z tytułu niepokrytych kosztów noclegów zagranicznych w okresie od 1 września 2011r. do 31 grudnia 2012r. ponadto o zasądzenie kwoty 287 zł z tytułu niepokrytych kosztów noclegów krajowych w okresie od 1 września 2011r. do 31 grudnia 2012r. oraz o zasądzenie kosztów postępowania. Pismem z dnia 2 października 2014r. powód rozszerzył żądanie pozwu o odsetki ustawowe od kwot dochodzonych pozwem i wniósł o zasądzenie kwoty 23.076,90 zł z tytułu niepokrytych kosztów noclegów zagranicznych w okresie od 1

września 2011r. do 31 grudnia 2012r. z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2013r. oraz o zasądzenie kwoty 287 zł z tytułu niepokrytych kosztów noclegów krajowych w okresie od 1 września 2011r. do 31 grudnia 2012r. z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2013r. Pismem datowanym na dzień 7 lipca 2015r. powód rozszerzył żądanie pozwu wnosząc o zasądzenie kwoty 28.675,85 zł z tytułu niepokrytych kosztów noclegów na terenie kraju i zagranicznych w okresie od 1 września 2011r. do 31 grudnia 2012r. z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2013r.

W odpowiedzi na pozew pozwany Z. K. wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Postanowieniem z dnia 28 września 2015r. Sąd Rejonowy w Z. oddalił wniosek strony pozwanej o zawieszenie postępowania z uwagi na postępowanie toczące się przed Trybunałem Konstytucyjnym. Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 12 stycznia 2016r. Sąd Rejonowy ponownie oddalił wniosek strony pozwanej o zawieszenie postępowania z uwagi na postępowanie toczące się przed Trybunałem Konstytucyjnym, albowiem nie jest to przesłanka obligatoryjnego zawieszenia postępowania.

Sąd Rejonowy w Z. wyrokiem z dnia 26 stycznia 2016 r. zasądził od pozwanego Z. K. na rzecz powoda P. G. kwotę 28.675,85 zł tytułem ryczałtu za noclegi za okres od dnia 1 września 2011 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 stycznia 2013 roku oraz kwotę 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, orzekł o rygorze natychmiastowej wykonalności i kosztach sądowych.

Sąd I instancji ustalił, że : powód P. G. został zatrudniony u pozwanego Z. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Z. K. (...) od dnia 1 kwietnia 2010r. na podstawie umowy o pracę na czas określony zawartej do dnia 31 marca 2015r., w zadaniowym wymiarze czasu pracy, na stanowisku kierowcy wykonującego transport drogowy krajowy i międzynarodowy. W umowie przewidziano, że wynagrodzenie zasadnicze powoda wynosi 1.317 zł brutto, ponadto za pracę w nadgodzinach powód miał otrzymywać 220 zł, a za pracę w porze nocnej 80 zł. W dniu 1 stycznia 2012r. strony podpisały aneks do umowy o pracę, w którym zmianie uległa wysokość wynagrodzenia zasadniczego z kwoty 1.386 zł brutto miesięcznie do kwoty 1.500 zł brutto miesięcznie oraz ryczałt za nadgodziny w wysokości 270 zł brutto miesięcznie za pracę w porze nocnej 30 zł.

W okresie od 1 września 2011r. do 31 grudnia 2012r. powód odbywał podróże służbowe na terenie kraju oraz Niemiec, Belgii, Francji, Czech i Holandii. W tym czasie spał w kabinie samochodu, nie korzystał z hoteli i moteli.

Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia pracownikowi odbywającemu podróż służbową za nocleg przysługuje zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku. W razie nie przedłożenia rachunku za nocleg pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu.

Powodowi przysługiwały za okres od 1 września 2011r. do 31 grudnia 2012r. 264 ryczałty za noclegi o łącznej wartości 28.675,85 zł, z czego 55 ryczałtów za nocleg w kraju o łącznej wartości 1.897 zł oraz 209 ryczałtów za nocleg poza granicami kraju o łącznej wartości 26.778,35 zł.

Pozwany pracodawca z tytułu podróży służbowych wypłacił powodowi kwoty wskazane w drukach poleceń wyjazdu służbowego. Kwoty te zostały wypłacone powodowi tytułem diet.

W dniu 2 stycznia 2013r. pozwany wypowiedział powodowi umowę o pracę z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia, który upływał dnia 18 stycznia 2013r.

Powyższy stan faktyczny Sąd I instancji ustalił w oparciu o wyżej powołane dokumenty i w oparciu o niekwestionowaną przez strony postępowania opinię biegłego do spraw wynagrodzeń M. L., którą biegły sporządził zgodnie z poleceniem Sądu tj. w oparciu o §9 ust 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku, w sprawie wysokości oraz warunków ustalenia należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju.

Sąd Rejonowy oddalił wniosek strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka Z. M. i dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu techniki samochodowej gdyż w niniejszym postępowaniu nie zachodziła potrzeba badania warunków panujących w kabinach samochodów, którymi poruszał się powód. W ocenie Sądu okoliczność ta nie ma znaczenia dla wydania rozstrzygnięcia w sprawie. Niezależnie, bowiem od tego, jakie warunki pracodawca zapewnił kierowcy w kabinie samochodu, to nocleg w kabinie nie jest równoznaczny z zapewnieniem pracownikowi bezpłatnego noclegu, z tej przyczyny pracownikowi przysługuje prawo do zwrotu kosztów noclegu.

Sąd pominął dowód z przesłuchania powoda, albowiem powód cofnął ten wniosek, ponadto brak było podstaw do badania zgodnej woli stron dla ustalenia jakie należności z tytułu podróży służbowych obejmowały diety wypłacane powodowi, wobec faktu, iż u pozwanego nie obowiązywał w spornym okresie regulamin wynagradzania, brak było także w umowie o pracę postanowień o których mowa w art. 77⁵ § 3 kp. Pozwany zatem nie mógł wypłacać świadczeń z tytułu podróży służbowych w wysokości niższej niż wynikająca z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku. Podkreślić zatem należy, że diety wypłacane powodowi w wysokości wskazanej w drukach poleceń służbowych, obejmowały wyłączenie to świadczenie, wypłacane były dokładnie według stawek wynikających z rozporządzenia. Pozwany ewidencjonował kraje w których powód odbywał podróż i zmieniał wysokość diety w zależności od tego do którego kraju powód wyjeżdżał. Analiza dokumentacji sporządzonej przez pozwanego, wskazuje iż w żadnym okresie objętym sporem, pozwany nie wypłacił świadczenia w wysokości wyższej niż stawka diety wynikająca z rozporządzenia. Twierdzenia zatem pozwanego, że dieta obejmowała także ryczał za nocleg w świetle argumentacji przedstawionej powyżej nie mogły zostać uwzględnione.

Sąd I instancji stwierdził, że roszczenie powoda zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy zauważył, że w przedmiotowym postępowaniu należało rozstrzygnąć istniejący między stronami spór dotyczący tego, czy zapewnienie przez pracodawcę kierowcy podczas odbywania przez niego podróży służbowych w transporcie międzynarodowym noclegu w kabinie samochodu oznacza zapewnienie pracownikowi bezpłatnego noclegu w rozumieniu §9 ust. 4 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej.

Sąd nie podzielił stanowiska strony pozwanej, według którego zapewnienie pracownikom – kierowcom samochodów ciężarowych odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu – stanowi zapewnienie przez pracodawcę bezpłatnego noclegu, natomiast podzielił stanowisko wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2014r., sygn. akt II PZP 1/14.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 12 czerwca 2014r. po przeanalizowaniu przepisów regulujących zwrot kosztów za noclegi sformułował następujące wnioski:

- zapewnienie kierowcom przez pracodawcę odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego, czyli wyposażenie samochodu w odpowiednie urządzenia (leżankę, klimatyzację, ogrzewanie itp.) pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie dobowego (dziennego) odpoczynku, natomiast nie oznacza zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust 4 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U nr 236, poz. 1991 ze zm.);

- taki stan rzeczy uprawnia pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu, co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w §9 ust 1 lub 2 rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy.

Zdaniem Sądu Najwyższego pojęcia „odpowiednie miejsce do spania” i „bezpłatny nocleg” nie mogą być utożsamiane (zamiennie traktowane), a wręcz odwrotnie – użycie różnych sformułowań w przepisach prawa oznacza, że są to różne pojęcia.

Odpierając podniesiony przez stronę pozwaną zarzut nieponiesienia przez powoda żadnych kosztów związanych z noclegiem Sad I instancji wskazał, że istota „ryczałtu”, jako świadczenia kompensacyjnego (w tym wypadku przeznaczonego na pokrycie kosztów noclegu) polega na tym, że świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia jest oderwane od rzeczywistego poniesienia kosztów i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków z określonego tytułu (bo nie są one udokumentowane); w zależności od okoliczności konkretnego przypadku kwota ryczałtu - która jako uśredniona i ujednolicona ustalona jest przez prawodawcę - pokryje pracownikowi koszty noclegowe w wymiarze mniejszym albo większym niż faktycznie przez niego poniesione.

Pracodawca ma obowiązek ponieść koszty związane z noclegiem pracownika albo w ściśle określonej wysokości wynikającej z przedstawionych przez pracownika rachunków albo w formie ryczałtowej.

Odnosząc się do argumentacji pozwanego dotyczącej dopuszczenia przez ustawodawcę europejskiego w Rozporządzeniu 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 marca 2006r. odpoczynku w kabinie w zakresie dobowego odpoczynku zauważył, że w rozporządzeniu przyjęto definicje podstawowych pojęć między innymi dziennego okresu odpoczynku, tygodniowego okresu odpoczynku i wskazano w nim, że jeżeli kierowca dokona takiego wyboru dniowe okresy odpoczynku i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku poza bazą można wykonywać w pojeździe o ile posiada on odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i pojazd znajduje się na postoju. Należy jednak podkreślić, że przepisy rozporządzenia nie dotyczą uprawnień kierowców w zakresie przysługiwania należności na pokrycie kosztów pojazdów poza bazą w celu wykonywania podróży służbowych, nie mogą więc one służyć ocenie przesłanek takich uprawnień, w szczególności przesłanek przysługiwania ryczałtu za nocleg. Nie wynika to z treści przepisów rozporządzenia i ich funkcji. Podstawą prawną wydania tego rozporządzenia jest art. 91 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, upoważniający do wydawania aktów dotyczących wspólnej polityki transportowej (art. 90 Traktatu), w szczególności ustanawiających środki pozwalające polepszyć bezpieczeństwo transportu. Przede wszystkim zaś - zgodnie z art. 153 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - wyłączona jest możliwość regulowania w drodze aktów unijnego prawa pochodnego wynagrodzeń za pracę rozumianych jako wszelkiego rodzaju należności przysługujących pracownikowi od pracodawcy z tytułu zatrudnienia.

Reasumując stwierdził, że powód, jako kierowca, wobec braku regulacji kwestii ryczałtów za noclegi w umowie o pracę i w wewnętrznych aktach prawa pracy ma prawo do ryczałtów za noclegi na zasadach określonych w art. 77⁵ § 3-5 kp w związku z art. 21 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o czasie pracy kierowców (j.t. DZ.U. z 2012r. poz. 1155 ze zm.) według stawek określonych w §9 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. 2002, Nr. 236, poz. 1991, ze zm.) oraz §7 ust. 2 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz.U. 2002, Nr. 236, poz. 1990, ze zm.) – oba rozporządzenia obowiązywały w okresie objętym żądaniem pozwu.

Art. 77⁵ §5 kp stanowi, że w przypadku, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawierają postanowień, o których mowa w § 3 (czyli nie określają warunków wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż państwowa lub samorządowa jednostka sfery budżetowa) to pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2 czyli według rozporządzeń w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi, zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju.

Art. 21 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o czasie pracy kierowców stanowi, że kierowcy w podróży służbowej, przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalone na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.

Stosownie do § 9 ust. 1 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju za nocleg przysługuje pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia. Ustęp 2 powołanego przepisu stanowi, że w razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu, o którym mowa w ust. 1. Ryczałt ten nie przysługuje za czas przejazdu. Zgodnie z ust. 3 w uzasadnionych przypadkach pracodawca może wyrazić zgodę na zwrot kosztów za nocleg w hotelu, stwierdzonych rachunkiem, w wysokości przekraczającej limit, o którym mowa w ust. 1. Natomiast ustęp 4 stanowi, że przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewnia pracownikowi bezpłatny nocleg.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 kpc

Mając na względzie zasądzenie należności pracowniczych Sąd z urzędu nadał wyrokowi w pkt. 1 rygor natychmiastowej wykonalności na podstawie art. 477² § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania oraz na podstawie art. 113 ust. 1 w zw. z art. 15 ust 3 i art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014r. poz. 1025, ze zm.) i nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2.831 zł, na którą złożyły się opłata od pozwu w wysokości (...), od uiszczenia, której powód był zwolniony oraz koszty opinii biegłego w wysokości 1396,75 zł..

Powyższy wyrok został zaskarżony w całości apelacją pozwanego.

Pozwany rozstrzygnięciu zarzucił:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:

- art. 227 k.p.c. poprzez nieuzasadnioną odmowę przesłuchania świadka Z. M. oraz nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego - na okoliczność ustalenia warunków pracy i warunków panujących w kabinie samochodu,
- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie przez Sąd w uzasadnieniu istoty sprawy oraz brak wskazania czy Sąd dał wiarę zeznaniom pozwanego, a jeśli nie, to oceny czemu uznał za niewiarygodne zeznania strony - Z. K. na okoliczność rozliczenia należności między stronami oraz przekonania co do porozumienia między stronami co do wysokości wypłat i kwestii wypłaty ryczałtu za nocleg;

I. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 8 ust. 7 umowy (...) poprzez jego nieuwzględnienie i uznanie, że powodowi przysługuje roszczenie z tytułu ryczałtu za nocleg,
- § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że umożliwienie kierowcy spania w kabinie samochodu nie stanowi zapewnienia pracownikowi bezpłatnego noclegu,
- art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006(...) w związku z § 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002r.(...) poprzez błędną ich wykładnię i przyjęcie za Sądem Najwyższym jego

stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 września 2013r. (I PK 71/13), że nie ma podstaw do utożsamiania pojęć „miejsce do spania” i „bezpłatny nocleg” podczas gdy w świetle przywołanych wyżej przepisów wspólnotowych i krajowych są to dla kierowców transportu międzynarodowego z uwagi na specyfikę ich pracy pojęcia tożsame - w zakresie i na warunkach przewidzianych przez prawo,

- art. 18^{3a} do 18^{3e} Kodeksu pracy - zasady równego traktowania pracowników i uznania, że wypłata ryczałtów za noclegi realizowane w kabinach jako swoistego nienormatywnego „dodatku” i świadczenia o charakterze przysparzającym w odniesieniu do kierowców, narusza zasadę równego traktowania pracowników, ponieważ sprowadza się w konsekwencji do założenia, iż różni pracownicy w tym samym przedsiębiorstwie, wykonujący podróże służbowe będą otrzymywali różne świadczenia za czas realizacji podróży,
- art. 5 k.c., poprzez pomimo zgody na rozliczanie się w wysokości ustalonej zgodnie między stronami, uznanie przez Sąd prawa kierowcy do otrzymania nienależnych świadczeń,

a także:

1. oparcie wyroku poprzez odwołanie się do uchwały Sądu Najwyższego sygn. II PZP 1/14, która odnosi się wprost do odmiennego stanu prawnego sprzed 3 kwietnia 2010 roku oraz w swym uzasadnieniu jest sprzeczna wewnątrznie, tj. raz definiuje ryczałt jako świadczenie komensacyjne oderwane od rzeczywiście poniesionych kosztów a innym razem jako świadczenie za koszty realnie poniesione w czasie podróży.

Mając na uwadze powyższe podstawy pozwany wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, z uwzględnieniem kosztów postępowania przed Sądem I Instancji ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył co następuje: apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

Sąd I instancji przeprowadził szczegółowe postępowanie dowodowe, prawidłowo ustalił stan faktyczny i zastosował przepisy prawa. Ustalenia faktyczne Sąd II instancji podziela i przyjmuje za własne, zarzuty apelacji są zaś chybione.

Sąd I instancji nie naruszył przepisu art. 227 k.p.c. Zgodnie z nim przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Pozwany upatruje naruszenia tego przepisu przez Sąd I instancji przez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka Z. M. i nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia warunków pracy i warunków panujących w kabinie. W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji wydając wyżej opisane postanowienia procesowe przestrzegając przepisu art. 227 k.p.c. ponieważ ustalenie warunków pracy i panujących w kabinie nie miało w sprawie znaczenia. Sąd Rejonowy przyjął, że niezależnie od tego jakie byłyby to warunki, w tym nawet najbardziej komfortowe, nie można uznać, że zapewnienie kierowcy noclegu w kabinie samochodu jest zapewnieniem bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. nr 236, poz. 1991 ze zm.). Pogląd ten Sąd Okręgowy aprobuje w pełni. Zatem dopuszczenie dowodu z zeznań świadka Z. M. i opinii biegłego zmierzałoby do ustalenia faktów, które w sprawie nie mają znaczenia i byłoby sprzeczne z regułą zawartą w przepisie art. 227 k.p.c.

Nie jest uzasadniony zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. Zgodnie z nim uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Uzasadnienie

Sądu Rejonowego zawiera wszystkie elementy wymienione w cytowanym przepisie i umożliwia przeprowadzenie kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia. Sąd I instancji odniósł się także do zeznań pozwanego wskazując w uzasadnieniu wyroku, że twierdzenia pozwanego, iż dieta obejmowała także ryczałt za nocleg nie mogą być uwzględnione. Pozwany w apelacji podnosi, że strony umówiły się, iż kwoty wypłacane powodowi z tytułu polecenia wyjazdu obejmują także ryczałty za nocleg – okoliczności tej w toku postępowania zaprzeczał powód wskazując, że były to jedynie diety. Z poleceń wyjazdu załączonych do akt wynika, że powodowi wypłacono diety – adnotacje są jedynie w rubryce „diety”. Należności te zostały wypłacone w kwotach odpowiadających kwotom wymienionym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002r., nr 236, poz. 1991 ze zm.). Ponadto w toku postępowania pozwany twierdził, że zapewniał kierowcom komfortowe warunki w kabinie aby tam mogli nocować. W tej sytuacji słusznie przyjął Sąd Rejonowy, że twierdzenia pozwanego, iż strony umówiły się ustnie, że wypłacane powodowi diety obejmują także należności z tytułu noclegów są niewiarygodne. Poza zeznaniami pozwanego nie zostały zgłoszone inne wnioski dowodowe na okoliczność ustalenia, że strony umówiły się, iż diety obejmują także należności za noclegi. Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że okoliczność, iż powód nie zgłaszał roszczeń z tytułu kosztów noclegów aż do wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie nie dowodzi umowy stron w omawianym przedmiocie.

Nie są uzasadnione zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego.

W niniejszej sprawie zastosowanie znajdują przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o czasie pracy kierowców (Dz.U.t.j. z 2012 roku, poz. 1155 z późn. zm.). Zgodnie z art. 2 pkt 7 tej ustawy podróż służbowa oznacza każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu na polecenie pracodawcy: a) przewozu drogowego poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a lub; b) wyjazdu poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, w celu wykonania przewozu drogowego.

Z kolei w myśl przepisu art. 21a cytowanej powyżej ustawy kierowcy w podróży służbowej przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego ustalone na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 k.p.

Powyższe rodzi konsekwencje w postaci powiązania faktu przebywania w podróży służbowej z wykonywaniem pracy poza miejscem zatrudnienia kierowcy. Zatem należy stwierdzić, iż wykonywanie pracy poza miejscowością, w której pracodawca ma siedzibę skutkuje uznaniem, że pracownik będący kierowcą jest w podróży służbowej, a tym samym jest uprawniony do należności według reguł z art. 77⁵ § 3-5 k.p. Zgodnie z art. 77⁵ § 3 k.p. warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania. Według art. 77⁵ § 5 k.p., w przypadku gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, (czyli nie zawiera uregulowań dotyczących warunków wypłacania wszystkich należności z tytułu podróży służbowej), pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2. Oznacza to, że przepisy wykonawcze ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych (diety oraz zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków), które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę mogą być uregulowane korzystniej dla pracownika (art. 9 § 2 i art. 18 § 2 k.p.). W razie braku takich regulacji lub uregulowania mniej korzystnego dla pracownika, zastosowanie będą miały przepisy wykonawcze. W niniejszej sprawie jak prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy nie było układu zbiorowego ani regulaminu wynagradzania, zaś w umowie o pracę (pisemnie czy ustnie) strony nie zawarły postanowień dotyczących warunków wypłacania wszystkich należności z tytułu podróży służbowej. W tej sytuacji powodowi przysługuje zwrot kosztów noclegu według zasad ustalonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., a to rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. nr 236, poz. 1991 ze zm.) oraz rozporządzenia

Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz.U. 2002, Nr. 236, poz. 1990, ze zm.).

Sąd Rejonowy nie dopuścił się obrazy przepisu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju uznając, że umożliwienie kierowcy spania w kabinie pojazdu nie stanowi zapewnienia pracownikowi bezpłatnego noclegu. Sąd Okręgowy podnosi, iż obowiązkiem pracodawców zatrudniających kierowców w transporcie międzynarodowym jest zapewnienie pracownikowi bezpłatnego noclegu umożliwiającego odpowiednią regenerację sił, przy czym warunkiem tego nie spełnia miejsce do spania w kabinie pojazdu - nawet, gdy ma ono wysoki standard - co prawidłowo podkreślił Sąd Rejonowy. Rozważania prawne poczynione przez Sąd I instancji są prawidłowe i Sąd Okręgowy w pełni je podziela w związku z tym ponowne przytaczanie argumentacji przedstawionej przez Sąd Rejonowy jest zbędne. Ponadto Sąd II instancji podziela także stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w uchwale z 12 czerwca 2014r., II PZP 1/14 - szeroko omówione przez Sąd I instancji. Stanowisko to zostało podtrzymane w kolejnych orzeczeniach Sądu Najwyższego - wyrok z 16 grudnia 2014r, I PK 5/14; wyrok z 7lipca 2016r, I PK 211/15.

Sąd Rejonowy nie dopuścił się obrazy przepisu 8 ust. 7 umowy (...) oraz art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 roku w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.U.U.E.L. 2006 Nr 102, s. 1). Zgodnie z art. 1 rozporządzenia nr 561/2006, ustanawia ono przepisy dotyczące czasu prowadzenia pojazdu, przerw i okresów odpoczynku kierowców wykonujących przewóz drogowy rzeczy i osób w celu ujednoczenia warunków konkurencji pomiędzy poszczególnymi rodzajami transportu lądowego, zwłaszcza w odniesieniu do sektora transportu drogowego oraz w celu poprawy warunków pracy i bezpieczeństwa drogowego. Ma na celu także przyczynienie się do polepszenia metod monitorowania i egzekwowania przepisów przez państwa członkowskie oraz poprawy warunków pracy w transporcie drogowym. W art. 4 rozporządzenia nr 561/2006 przyjęto definicje podstawowych pojęć, między innymi dziennego (regularnego i skróconego) okresu odpoczynku (lit. g) oraz tygodniowego (regularnego i skróconego) okresu odpoczynku (lit. h). Według art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006, jeżeli kierowca dokona takiego wyboru,ienne okresy odpoczynku i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe, o ile posiada on odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i pojazd znajduje się na postoju. Przedmiotem regulacji rozporządzenia nr 561/2006 nie jest wynagrodzenie za pracę kierowców będących pracownikami ani inne świadczenia przysługujące im w związku z pracą. Słusznie podał Sąd Rejonowy, że nie wynika to z treści przepisów rozporządzenia i ich funkcji. Podstawą prawną wydania tego rozporządzenia jest art. 91 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, upoważniający do wydawania aktów dotyczących wspólnej polityki transportowej (art. 90 Traktatu), w szczególności ustanawiających środki pozwalające polepszyć bezpieczeństwo transportu. Przede wszystkim zaś - zgodnie z art. 153 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - wyłączona jest możliwość regulowania w drodze aktów unijnego prawa pochodnego wynagrodzeń za pracę rozumianych jako wszelkiego rodzaju należności przysługujących pracownikowi od pracodawcy z tytułu zatrudnienia.

Powyzsze oznacza, że art. 8 ust. 7 umowy (...) oraz art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006 dotyczą możliwości wykorzystania przez kierowcę dziennego (także tygodniowego skróconego, ale już nie tygodniowego regularnego) odpoczynku w pojeździe (w kabinie samochodu), jeżeli dokona on takiego wyboru, pod warunkiem, że pojazd posiada odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i znajduje się na postoju. Przepisy te nie dotyczą natomiast uprawnień w zakresie przysługiwania kierowcy od pracodawcy należności na pokrycie kosztów wyjazdów poza bazę w celu wykonywania pracy (podróży służbowych), nie mogą więc służyć ocenie przesłanek takich uprawnień, w szczególności przesłanek przysługiwania ryczałtu za nocleg.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 18^{3a}-18^{3e} k.p. W ocenie Sądu Okręgowego wypłata kierowcom ryczałtów za noclegi w kabinie nie narusza zasady równego traktowania pracowników. Zasada ta zostaje naruszona

jeśli pracownicy znajdujący się w tej samej sytuacji są traktowani inaczej. Nie narusza natomiast tej zasady wypłacanie różnych świadczeń różnym pracownikom - nawet tego samego przedsiębiorstwa. Jeśli odbywają oni podróż służbową należne są im te same świadczenia. W żadnym wypadku ryczałt za nocleg należny kierowcy nie jest świadczeniem o charakterze nienormatywnego dodatku ale wynika z przepisów art. 77⁵ § 3-5 k.p. w związku z art. 21 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o czasie pracy kierowców (j.t. Dz.U. z 2012r. poz. 1155 ze zm.) w związku z § 9 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. 2002, Nr. 236, poz. 1991, ze zm.) oraz § 7 ust. 2 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz.U. 2002, Nr. 236, poz. 1990, ze zm.) – które obowiązywały w okresie objętym żądaniem pozwu.

Nie jest zasadny kolejny zarzut apelacji dotyczący naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 5 k.c. Zgodnie z tym przepisem nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Pozwany wskazał, że naruszenie przepisu art. 5 k.c. przez Sąd Rejonowy polega na uznaniu prawa powoda do otrzymania nienależnych świadczeń pomimo zgody na rozliczanie się w wysokości ustalonej zgodnie między stronami. W części rozważań poświęconych zarzutowi dotyczącemu naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. Sąd II instancji zajął już stanowisko, że postępowanie dowodowe wykazało, iż pomiędzy stronami nie było umowy zgodnie z którą powód otrzymał za wyjazdy zagraniczne i krajowe jedynie diety. Zeznania pozwanego zostały uznane za niewiarygodne. W związku z tak ustalonym stanem faktycznym nie może być mowy o naruszeniu przepisu art. 5 k.c.

Sąd I instancji szeroko omówił uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014r., II PZP 1/14. Nie oznacza to jednak, że oparł rozstrzygnięcie na tym orzeczeniu. Orzeczenie zostało oparte na przepisach prawa tj. art. 77⁵ § 3-5 k.p. w związku z art. 21 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o czasie pracy kierowców (j.t. Dz.U. z 2012r. poz. 1155 ze zm.) w związku z § 9 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. 2002, Nr. 236, poz. 1991, ze zm.) oraz § 7 ust. 2 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz.U. 2002, Nr. 236, poz. 1990, ze zm.) – nie zaś na uchwale Sądu Najwyższego. Uchwała SN została jedynie przytoczona przez Sąd Rejonowy z uwagi na podzielenie poglądu prawnego wyrażonego w niej - co nie jest tożsame ze wskazaniem uchwały jako podstawy prawnej orzeczenia. Także Sąd Okręgowy pogląd ten podziela. Pozwany wskazuje na okoliczność, że powód nie poniósł kosztów noclegów albowiem nocował w kabinie pojazdu i w tej sytuacji nie może otrzymać ryczałtu, który jest należny za zwrot kosztów poniesionych. W wyroku z dnia 22 lipca 2015 roku, I PK 95/15 Sąd Najwyższy wskazał, że: istota "ryczałtu" jako świadczenia kompensacyjnego (w tym wypadku przeznaczonego na pokrycie kosztów noclegu) polega na tym, że świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia jest oderwane od rzeczywistego poniesienia kosztów i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków z określonego tytułu (bo nie są one udokumentowane); w zależności od okoliczności konkretnego przypadku kwota ryczałtu - która jako uśredniona i ujednolicona ustalona jest przez prawodawcę - pokryje więc pracownikowi koszty noclegowe w wymiarze mniejszym albo większym niż faktycznie przez niego poniesione. Prowadzi to do ogólnego wniosku, że zapewnienie przez pracodawcę pracownikowi (kierowcy wykonującemu przewozy w międzynarodowym transporcie drogowym) odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego, czyli wyposażenie samochodu w odpowiednie urządzenia (leżankę, klimatyzację, ogrzewanie itp.) pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie dobowego (dziennego) odpoczynku, przy spełnieniu warunków określonych w art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/06, natomiast nie oznacza zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r. Takie stan rzeczy uprawnia pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu, co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1 lub 2 tego rozporządzenia. Powyższe jest wyrazem utrwalonego stanowiska Sądu Najwyższego. W ocenie Sądu Okręgowego należy przyjąć, że

ryczałt to kwota o ustalonej z góry wysokości, przeznaczona na wydatki bez szczegółowego ich rozliczania. Przepisy rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju stanowią:

§ 2. Z tytułu podróży, odbywanej w terminie i w państwie określonym przez pracodawcę, pracownikowi przysługują:

1) diety;

2) zwrot kosztów:

a) przejazdów i dojazdów,

b) noclegów,

c) innych wydatków, określonych przez pracodawcę odpowiednio do uzasadnionych potrzeb.

§ 9. 1. Za nocleg przysługuje pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia.

2. W razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu, o którym mowa w ust. 1. Ryczałt ten nie przysługuje za czas przejazdu.

3. W uzasadnionych przypadkach pracodawca może wyrazić zgodę na zwrot kosztów za nocleg w hotelu, stwierdzonych rachunkiem, w wysokości przekraczającej limit, o którym mowa w ust. 1.

4. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewnia pracownikowi bezpłatny nocleg.

Skoro nie jest zapewnieniem bezpłatnego noclegu udostępnienie w kabinie pojazdu miejsca do spania tj. wyposażenie pojazdu w leżankę, lodówkę, klimatyzację to pracodawca musi się liczyć z obowiązkiem pokrycia kosztów noclegów. Jeśli pracownik nie przedłoży rachunków ma prawo do ryczałtu, który jest oderwany od rzeczywistych wydatków. W tej sytuacji pozwany nie może wskazywać na okoliczność, że pracownik nie poniósł kosztów noclegu jako na okoliczność zwalniającą go od wypłaty ryczałtu. Akceptacja stanowiska pozwanego prowadziłaby w istocie do akceptacji obejścia przepisów prawa albowiem pracodawca ma obowiązek zapewnić bezpłatny nocleg w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia albo zapłacić ryczałt za nocleg lub dokonać zwrotu rzeczywiście poniesionych kosztów w razie ich udokumentowania.

Sąd oddalił wniosek o zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez Trybunał Konstytucyjny albowiem nie jest to obligatoryjna przesłanka zawieszenia postępowania.

Apelacja jako niezasadna została oddalona na podstawie przepisu art. 385 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego w II instancji orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c i § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 5 i § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz.1800.)

(-) SSO Grażyna Łazowska (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (spr.) (-) SSR (del.) Renata Stańczak

Sędzia Przewodniczący Sędzia